

BALTIC INTERNATIONAL ACADEMY

International scientific conference

THE FUNCTIONING OF HEALTHCARE IN EU COUNTRIES AND UKRAINE IN MAINTAINING SUSTAINABLE DEVELOPMENT

March 19–20, 2025

Conference organizer:

Stanislav Buka – Dr.oec., Professor, Rector of the Baltic International Academy;

Aleksandr Masharsky – Dr.oec., Professor of the Baltic International Academy;

Irina Plotka – Dr.psych., Professor of the Baltic International Academy.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

The Functioning of Healthcare in EU Countries and Ukraine in Maintaining Sustainable Development (March 19–20, 2025. Riga, the Republic of Latvia) : International scientific conference. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. 84 pages.

**SECTION 3. MEDICAL AND BIOLOGICAL SCIENCES:
INNOVATIONS OF THE FUTURE**

Therapy with the angiotensin-converting enzyme inhibitor zofenopril
as a new direction in the treatment of primary glaucoma
Mikheytsava I. N., Kolomiichuk S. G., Siroshatanenko T. I. 45

Mathematical modeling of peripheral hemodynamic indicators
of the lower leg in volleyball players of ectomorphic somatotype
Sarafyniuk L. A., Stepanenko I. O., Shevchyshen V. I. 49

**SECTION 4. PREVENTIVE MEDICINE:
THE CURRENT STATE AND PROSPECTS**

The role of digital technologies in preventive medicine
Kyi-Kokarieva V. G. 53

Review of early warning systems to prevent new pandemics based
on the experience of the COVID-19 pandemic
Korolenko V. V. 56

**SECTION 5. PARTICULARITIES OF TRAINING MEDICINE
AND PHARMACY SPECIALISTS**

The art of medical communication: scientific approaches
and practical tools for effective interaction
Hetman O. I., Matiash L. O., Alifer O. O. 59

Application of heuristic technologies in organizing independent work
of future pediatrician doctors
Dymar N. M. 63

Training of paramedics in Ukraine at the current stage
Kaminska I. V., Kalynchuk S. V. 67

VR glasses as a new trend in the training of future doctors
Kaminskyi R. F., Dzevulska I. V., Podzigun L. V. 70

The role of the teacher in developing empathy in the professional training
of higher education students majoring in «Dentistry»
Kuznetsova M. O., Bibichenko V. O., Kuznetsova I. K. 72

Some labels of the development and contradictions of medical education
and clinical thinking
Khodosh E. M., Kozhyn M. I., Yakovenko O. K. 75

Література:

1. Камінський Р. Ф., Дзевульська І. В., Тимошенко І. О. Смарт-технології як крок від студента до смарт-лікаря. *International Scientific Conference, Republic of Poland, December 6–7, 2023*. Pp. 37–38.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-549-5-19>

**THE ROLE OF THE TEACHER IN DEVELOPING EMPATHY
IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF HIGHER EDUCATION
STUDENTS MAJORING IN «DENTISTRY»**

**РОЛЬ ВИКЛАДАЧА В РОЗВИТКУ ЕМПАТІЇ
В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СТОМАТОЛОГІЯ»**

Kuznetsova M. O.

*Candidate of Medical Sciences,
Associate professor
Associate Professor at the Department
of General and Clinical
Pathophysiology named
after D. O. Alpern
Kharkiv National Medical University
Kharkiv, Ukraine*

Кузнєцова М. О.

*кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри загальної
та клінічної патофізіології
імені Д. О. Альперна
Харківський національний медичний
університет
м. Харків, Україна*

Bibichenko V. O.

*Candidate of Medical Sciences,
Associate professor
Associate Professor at the Department
of General and Clinical
Pathophysiology named
after D. O. Alpern
Kharkiv National Medical University
Kharkiv, Ukraine*

Бібіченко В. О.

*кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри загальної
та клінічної патофізіології
імені Д. О. Альперна
Харківський національний медичний
університет
м. Харків, Україна*

Kuznetsova I. K.

*Assistant at the Medical Biology
Department
Kharkiv National Medical University
Kharkiv, Ukraine*

Кузнєцова І. К.

*асистент кафедри медичної біології
Харківський національний медичний
університет
м. Харків, Україна*

Останнім часом, виникає все більше питань щодо ефективності комунікації в системі координат лікар-пацієнт, зокрема стоматологів. Багато дослідників вважають, що це пов'язано з відсутністю емпатії [1]. Чому, вона є важливою, тому що саме емпатія дозволяє лікарю розуміти емоційний стан іншої людини, а лікарю співпереживати своєму пацієнту [2]. Лікар, який не розуміє емоцій свого пацієнта приречений на неуспішне налагодження співпраці з хворими та відсутність їхньої довіри і прихильності до призначеної терапії, а отже на негативний вплив на стан здоров'я своїх пацієнтів [3]. Водночас існує багато теорій щодо того, що в формуванні даної особистісної якості відіграє не тільки родина, а й освітнє середовище в якому відбувається підготовка майбутнього фахівця.

Метою даного дослідження було встановлення впливу викладача закладу вищої медичної освіти на формування емпатії у здобувачів при здійсненні професійної підготовки спеціалістів зі спеціальності «Стоматологія».

Матеріали та методи. До дослідження було залучено 67 здобувачів вищої освіти, які навчались на спеціальності «Стоматологія», магістерського рівня з 1 по 3 курс. Вікова структура респондентів коливалась в межах від 17 до 23-х років, за статтю, 49 склали особи жіночої статі та 18 – чоловічої.

Для проведення дослідження було використано соціологічний метод досліджень, а також опис спостережень викладача під час розгляду спеціальних клінічних кейсів метою, яких було виявлення вміння співпереживати своїм пацієнтам.

Соціологічне дослідження проводили шляхом опитування, для чого було спеціально розроблено опитувальник, який поширювали за допомогою Google-forms в найбільш популярних серед здобувачів соціальних мережах.

Результати дослідження. Під час аналізу відповідей отриманих від респондентів було отримано цікаву картину даних, так 79% опитаних мали проблеми з емпатією, а інші 21% – вказали, що мають складнощі з відповіддю на запитання. Водночас, у 88% здобувачів стоматологічного факультету, визначались проблеми з комунікацією та ще 12% опитаних демонстрували достатній рівень навичок комунікації. Крім того, 71% респондентів демонстрували недостатньо розвинений мотиваційний компонент до професійної діяльності стоматолога інші опитані були цілком впевнені в своєму рішенні працювати за обраною спеціальністю. Серед опитаних вже 28% почали відпрацьовувати за обраною спеціальністю, оскільки мали бажання ближче познайомитись з обраною спеціальністю.

Водночас, за результатами розгляду ситуаційних кейсів здобувачами було встановлено, що 68% здобувачів мають недостатньо розвинений емоційний інтелект, у інших здобувачів 32% був розвинений емоційний інтелект. В 70% випадків здобувачі пояснювали, що під час роботи з пацієнтами на практичних заняттях викладачі демонстрували низький рівень розуміння емоційного стану пацієнта інші опитані зазначали що їм важко відповісти на це питання.

Наявність зазначених проблем вказує на те, що недостатній розвиток емоційної і мотиваційної складової негативно впливає на комунікацію між лікарем-стоматологом та пацієнтом саме через відсутність емпатії у фахівця. На жаль такі саме проблеми виникали і у самих викладачів, які під час навчання здобувачів демонстрували низький рівень емпатії до своїх пацієнтів та здобувачів. Саме тому здобувачі не мали змоги побачити цю якість в інших не розвивали цю якість в себе, що негативно впливало на їх професійну діяльність.

Висновки. Отже, засновуючись на даних проведеного дослідження можливо зробити висновок про те, що у сучасних здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Стоматологія» було визначено недостатній розвиток вміння розуміти емоційний стан своїх пацієнтів, однією з причин якої є недостатній розвиток комунікативних та мотиваційних складових необхідних для цього у самих студентів, а також недостатня роль викладачів в формуванні емпатії. Водночас, це пов'язано з тим, що здобувачі поки навчаються не бачать прояву цієї якості з боку викладачів на всіх етапах своєї професійної підготовки, а потім вже самі під час надання допомоги людям теж не намагаються її проявляти. Саме тому під час підготовки даних спеціалістів необхідно звернути увагу викладачів на розвиток цієї якості у майбутніх лікарів-стоматологів.

Література:

1. Строгонова Т. В., Стучинська Н. О. Аналіз розвитку компетентісного підходу в системі вищої професійної освіти України. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогіка*. 2021. № 3. С. 181–190.
2. Герельюк В. І. та ін. Критерії формування деонтології та комунікативної толерантності в процесі професійної підготовки лікарів-стоматологів. *Терапевтика*. 2023. № 4.1. С. 60–65.
3. Листопад, Д. С., Лимар, Л. В. Основні підходи до визначення позитивного комунікативного модулю стоматологів: огляд літератури. *Медицина та фармація: освітні дискурси*. 2024. № 3. С. 65–71.

**The Functioning of Healthcare in EU Countries and Ukraine
in Maintaining Sustainable Development**

International scientific conference

March 19–20, 2025

Izdevniecība “Baltija Publishing”
Valdeķu iela 62 – 156, Rīga, LV-1058
E-mail: office@baltijapublishing.lv

Iespiests tipogrāfijā SIA “Izdevniecība “Baltija Publishing”
Parakstīts iespiešanai: 2025. 24. marts
Tirāža 100 eks.